

VEČERNI LIST

Cena celoletno po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 „ polletno „ „ 20.— „ „ 18.—
 „ četrtletno „ „ 10.— „ „ 9.—
 „ mesečno „ „ 3.50 „ „ 3.—
 Uredništvo in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 50.

NEODVISEN DNEVNIK

Inserati: Enostolpna petliversta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vin., za dva in večkrat po 45 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslano: Enostolpna petliversta K 1.—. — Izhaja vsak dan, izven nedej in praznike, ob 3. uri popoldne.

Na mariborskem magistratu slovensko uradujejo.

Maribor, 30. jan. Ker se je vsenemški demonstracij udeležilo tudi 16 uradnikov mestnega magistrata, jim je vladni komisar dr. Pfeifer poslal višnjeve pole in so z

današnjim dnevom odslovljeni iz službe. Na magistratu se je uvedlo večinaoma slovensko uradovanje.

Francoski major preiskuje mariborske dogodke.

Major se je prepričal o krivdi Nemcev.

Maribor, 30. januarja. V Maribor je prispel francoski major Buqueau z Reke. Pozveduje o krvavih dogodkih v ponedeljek. Major, ki je velik prijatelj Jugoslovčanov, je takoj v začetku konference z generalom Maistrom izjavil, da se je prepričal, da so Nemci krivi krvavih dogodkov. Izjavil je, da je prepričan iz doseda-

njih poročil in vtisov, ki jih je dobil med Slovenci, da je slovenski narod kulturni narod in da so Nemci krivi vseh neljubih dogodkov zadnjih dni na severni meji Jugoslavije. Francoski major je obedoval skupno z generalom Maistrom v častniški obednici. Po obedu se je odpeljal v Gradec.

Italijanski vojaki za sporazum z Jugoslovani.

Zader, 29. jan. (Lj. k. u.) Dalmatinski dopisni urad poroča: Javljajo, da agitira italijanska klika na vse možne načine zoper Bissolati. Tako so nekega dne nalepili lepake z nadpisom: »Dol z Bissolatiem!« Italijanski vojaki in častniki, vsekakor so-

cialisti, so jih odstranjevali z bajoneti. — To je značilno! Bissolati je nastopil proti italijanskemu imperializmu. Vsled tega ga imperialisti napadajo, italijanski častniki in vojaki pa trgajo plakate, ki grde Bissolati.

Bivši cesar Karel se bo ločil?

Praga, 30. januarja. »Prager Tagblatt« poroča, da se namerava bivši avstrijski cesar Karel ločiti od svoje žene, da bi si

tako zopet pridobil simpatije Nemške Avstrije in postal njen vladar.

Pred poljsko-češko vojno.

Krakov, 29. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad javlja: Iz Varšave poročajo, da je poljska vlada sklenila, na poljsko-češko mejo nemudoma odpaslati poljske armadne zbornice v polni vojni moči, da za- brani grozečo poljsko invazijo. Poljsko časopisje vseh strank zahteva, naj se ta- koj pretrgajo vse zveze s Čehi in označuje češko postopanje v tešinskem okolišu kot

zavratno in imperialistično. Krakovsko časopisje priobčuje posameznosti o postopanju čeških čet proti poljskemu prebivalstvu, primerjajoč to postopanje divjanju Nemcev na Francoskem. Predsednik Paderewski se je z brzojavno pritožbo obrnil v Pariz in je vložil protest zoper nastopanje Čehov. V Krakov so dospeli ententni komisari.

Šrbski general med dalmatinskim ljudstvom.

Trogir, 28. januarja. (Lj. kor. ur.) Dalmatinski dopisni urad poroča: Včeraj ob desetih popoldne je v spremstvu pristaniškega poveljnika majorja Spasojevića semkaj dospel srbski general Miloš Vasić, vodja dalmatinske deželne vlade. Odpravil se je najprej v bližnji Seget, kjer ga je ves narod slovesno sprejel z navdušenim vzklikanjem ter streljanjem iz topičev in pušk. Prisostoval je staroslovenski službi božji in se dalj časa prijateljski razgovarjal z delavci in ribiči, ki so nanj napravili tak vtisk, da je izjavil, da se jih bo čisto spominjal s posebnim veseljem. Seljaki so bili uprav očarani, ko so med seboj imeli generala svoje krvi, svojega jezika in svojih običajev. Nato je odšel v Trogir. Na mostu ga je raz slavo lok pozdravil nadpis »Dobro nam došel!« Okrog slavo loka je bil zbran ves Trogir z narodno godbo. V imenu mesta so ga pozdravili obč. upravitelj ter razni predstavniki. Neka gospodična v narodni noši mu je po nagovoru v imenu trogirskih devojk izročila šopek cvetic. Ganjen je general devoko poljubil in narod nagovoril po očetovsko. Spremljan od vsega meščanstva z godbo je general posetil mesto. Ogledal si je predvse monumentalno cerkev, potem pa je obedoval pri župniku Vinku Brajeviću, pri katerem so se kasneje zbrali odlični meščani, da prebijejo v njegovi družbi nekaj časa. Ko je general odhajal, ga je zopet spremljal narod z godbo. Navdušeno meščanstvo je radostno pozdravljalo svojega generala in ga obsipavalo s cvetjem.

Volitve za Nemško Avstrijo na slovenskem Koroškem.

Dunaj, 29. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Državni svet je sklenil izvršilno določilo, po katerem se izpreminja volilni red za ustavodajno Narodno skupščino glede onih občin 24. volilnega okrožja (Koroško) v katerih se vsled zasedbe po tujih četah niso mogle pravočasno izvršiti priprave za izvedbo volitev.

Mast in moka za Čehe.

Pariz, 29. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča brezžično: Danes se je v Prago odposlala naslednja brzjavka: »Ministru dr. Švehli, Praga. Dne 1. febr.: dospe parnik »Woregonian« s 6200 tonami maščobe za čehoslovaško republiko v Trst. Danes sem sklenil to naročilo in plačal 500 ton moka, ki je že v Trstu. Pošljite takoj zadostno število vlakov v Trst, da se za moka nemudoma odpelje. Polkovnik Macientoch jo bo izročil zastopniku čehoslovaške republike. Poslanik dr. Deneš.«

Bagdadska železnica - angleška.

Curih, 29. jan. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Bagdadsko železnico so prevzele angleške oblasti. Generalni ravnatelj je odpuščen. — Železničarje v evropski Turčiji je prevzela francoska uprava.

Republikanska garda na Ogrskem.

Budimpešta, 29. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Vojno ministrstvo pripravlja ustanovitev republikanske garde po vzoru francoske Garde républicaine. V njo vo gardo se uvrste iz vseh vojniških skupin izbrani najzanesljivejši življi, zlasti delj služeči podčastniki. Republikanska garda bo postavljena v najkrajšem času.

Ukrajinska republika.

Kijev, 29. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Izredna ukrajinska misija pod vodstvom Hassenka je dospela v Jassy in stopila v dogovor z rumunsko vlado. Druga misija se posvetuje z francoskim poslanikom.

Kijev, 29. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Ministrski svet je začasno dovolil pet milijonov karbovancev za razširjenje ozkotirnih železniških prog v Vzhodni Galiciji v širokotirne proge.

Kijev, 29. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Ukrajinski komunisti so poslali dva zastopnika k ruskim boljševikom, ki napadajo rusko ozemlje. Poizkušali bodo doseči, ustavljenje vojnih operacij in povratek boljševikov v Rusijo.

Kijev, 29. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: Ukrajinski oddelki napredujejo zahodno in severno Poltave. V smeri proti Obruczu in Korostonu je položaj neizpremenjen. V guberniji hersonski je bil z nemškimi vojaki sklenjen dogovor, glasom katerega se po Wilsonovih načelih zavezujejo, da tekem štirih dni odpotujejo iz Nikolajeva. Draginja narašča. Funt črnega kruha stane 6 karbovancev.

Kijev, 29. jan. (Lj. k. u.) Čehoslov. tiskovni urad poroča: 22. januar velja v vsej Ukrajini za narodni praznik.

Wilson zahteva, naj Italija izprazni okupirane kraje.

Pariz, 30. jan. Wilson je na mirovnem posvetu zahteval, naj tiste države, ki so zasedle ozemlja, katera etnografsko pripadajo drugim narodom, takoj izpraznijo ta ozemlja, katera naj do končne rešitve zasedejo ameriške čete. Italijani so odločno ugovarjali proti temu. Angleška podpira Wilsona, medtem ko je Clemenceau skušal posredovati. Odločitev še ni padla.

Zeneva, 30. jan. Radikalni pariški listi

obsojajo počasen tek mirovnega posveta ter opozarjajo, da lahko nastanejo med delavci in vojaki stavke in pobune. Zato je v interesu entente, da se posvetovanja pospešijo. Wilson je zavzel odločno stališče proti dosedanjemu načinu posvetovanja. Podpira ga v tem Lloyd Georges. Spremeniti hočejo dnevni red, da radikalno pospešijo posvetovanja.

Wilson odpotuje 12. februarja in se zopet vrne.

Pariz, 29. jan. (Lj. kor. u.) Dun. kor. urad poroča: Kakor javlja »Matin«, bo zapustil predsednik Wilson Francijo dne 12. februarja, da prečita poslanico pred kon-

gresom. Predsednik se povrne pet tednov pozneje zopet na Francosko. Delovanje mirovne konference po tem potovanju ne bo prekinjeno.

Mariborski dogodki in Nemška Avstrija.

Dunaj, 29. jan. (Lj. k. u.) Glasom Dun. kor. ur. poročajo »Deutsche Nachrichten«: V današnji seji državnega sveta je državni svetnik Marckhl predložil predlog, kjer slika položaj Nemcev na Spod. Štajerskem. Predlog navaja različne nasilne ukrepe, ki jih je slovenska Narodna vlada ukrenila zoper Nemce in opisuje nasilstva, ki so jih dne 27. t. m. Slovenci v Mariboru izvršili na Nemcih. Da se prepreči nadalje krvoprelitje in obustavijo nadaljnja nasilstva proti nemškemu prebivalstvu, je nujno potrebno, da se jugoslovanski vojaki umaknejo iz zasedenega ozemlja in da ententne čete prevzamejo te pokrajine v svoje varstvo. Nadalje je tudi popolnoma pravično in človeško, da se vsi činitelji slovenskih oblastnikov, ki so zakrivali omejene dogodke, kaznujejo in da se jih prisili, da svojcem mrtvih in drugim žrtvam plačajo primerno odškodnino. Drž. svet se zaradi tega naproša, naj v navedenem zmislu zavzame svoje stališče proti tem dogodkom in naj v dosego tega namena ukrene potrebne korake.

Dunaj, 29. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Nemško-avstrijski državni svet je v svoji današnji seji sklenil nastopno izjavo: Nemško-avstrijski državni

svet je o dogodkih slovenskih čet proti mariborskemu prebivalstvu dobil obvestilo in izraža svoje ogorčenje nad takim postopanjem. Mirno demonstracijo mariborskih Nemcev pred nepristranskimi člani komisije, ki so jo Zedinjene države ameriške odposlale v svrhu proučavanja tamošnjih razmer, so brez vsakega povoda krvavo zatrli. Državni svet izreka obžalovanja vrednim žrtvam tega spričo zborujoče mirovne konference popolnoma nepojmljivega postopanja jugoslovanskih javnih organov svoje sožalje. Sočasno prosi spodnještajerske Nemce, naj ostanejo zvesti svoji skupni domovini in naj zaupajo v pravičnost zapadnih demokracij, ki so pravkar proglasile načela, da nasilno postopanje škoduje le onim, ki se poslužujejo tako nizkotnih sredstev. Državni svet kot zastopnik vseh Nemcev alpskih dežel se strinja popolnoma z nemškimi brati v Mariboru in jih prosi, naj se v času izkušnje ne dajo zavesti k dejanjem, ki bi otežkočila dosego skupnega cilja. Z dostojno odločnostjo naj vztrajajo, dokler zajamčena pravica samoodločbe tudi njim ne omogoča povratka k političnemu in narodnemu edinstvu vseh Nemških Avstrijcev.

Nemci protestirajo pri Italijanih, Angležih in Američanih.

Dunaj, 29. jan. (Lj. k. u.) Dun. kor. urad poroča: Povodom krvavih dogodkov v Mariboru je državni urad za zunanje stvari vložil protest proti postopanju slovenske posadke in apeliral na pravičnost vseh kulturnih držav civiliziranega sveta. Ta protest je poslal italijanski komisiji za premirje na Dunaju, predsedn. ameriške proučevalne komisije in angleškemu vojaškemu pooblaščenču, kakor tudi zastopnikom vseh nevtralnih držav in potom varstvenih sil Zedinjenim državam v Ameriki in ententi. V zaupanju na najnovejšo izjavo entente, da se bodo meje končno veljavno uredile po mirovnem kongresu, je dopustila nemško-avstrijska vlada, da so čehoslovaške in jugoslovanske čete zasedle nemške pokra-

jine. Postopanje Slovencev v Mariboru pa onemogoča, da bi se zadrževali izbruhi pravične jeze in ogorčenosti nad nasilstvom zoper dosedaj svoboden narod. Mir in notranji red v Srednji Evropi sta ogrožena. Za edino sredstvo, odstraniti to nevarnost brez krvolitja, smatra nemško-avstrijska vlada to, da zasedejo Maribor in občine v okolici čete tretje sile in jih varujejo nasilstev. Prosila je za nevtralizacijo ozemelj po primernih vojaških garnizijah in poudarjala, koliko krvi in koliko grenjave bi se bilo prihranilo, ako bi bila ta že večkrat ponavljana prošnja prej uslišana. Nemško-avstrijska vlada je izrazila svojo nado, da bodo velike demokracije na zapadu slišale klic zatiranega naroda po svobodi in pravičnosti.

Iz pokrajine.

kr »Črna roka« v Mariboru. V Mariboru se je dogodil slučaj, da sta dva ne- godna dečka napisala grozljivo pismo generalu Majstru in ga vrgla v generalovo vežo, ter se bahala, da bo Maribor kmalu rešen, ker bosta ubila generala. Policijo je pripeljalo pismo, ki je bilo podpisano na način ameriških zločincov s »črno roko«, na sled v Kovačevo strojepisno šolo in dečka sta bila na ta način ujeta. General ju je ogledal, poučil, dal peljati pred trgovino, kjer sta bila zaposlena in izpu- stiti. — Kam je pripeljala mariborske Nemce »črna roka«, so danes morda spo- znali vsaj nekateri. Treba se bo sprijaz- niti z novo dobo, pa nič drugače, »črno roko« pa pustiti kar na miru.

kr Strojnice. »Neue Freie Presse« poroča, da so v Mariboru streljali na Nemce s strojnicami. Če počakamo še malo, bo »šmok« poročal o topovih vseh kalibrov.

kr Za družine padlih v Mariboru so začeli zbirati v Gradcu. Prav imajo. Po- pravijo naj, kar so zagrešili z neumestno in neumno agitacijo in hujskanjem. Žrtve obžalujemo tudi mi, posebno zato, ker so se dale zapeljati od ljudi, katerih pruska ošabnost je spravila vso Evropo do kata- strofe. Mnogo je Viljemov med njimi; če hoče nemški narod miru in sreče, naj jih izžene sam.

kr Urednik »Tempsa« se nahaja v Zagrebu s svojo ženo, da prouči ondotne razmere. On je dober poznavalec Rusije. Šel je Belgrad, Kijev in Varšavo, o svojih utisih bo poročal v »Tempsu«. — Kot se vidi, tuji časnikarji pridno potujejo in študi- rajo razmere.

kr Pomanjkanje tobaka na Hrvat- skem. Italijani so na Reki zaplenili 17 va- gonov tobaka, ki ga nameravajo poslati v Italijo; razen tega je v Dubrovniku za- plenjenega 1868 bal črnogorskega tobaka. 21. t. m. so začele štrajkati tobačne de- lavke v Zagrebu. Spricho vsega tega je postal položaj za pušilce zelo neugoden; pojavlja se že povsodi zakotna trgovina s tobakom.

Iz Ljubljane.

1 Poročnik Hugon Widmayer †. Po- greb se vrši v petek, dne 31. t. m. ob 3. uri popoldne iz kapele pri sv. Krištofu na pokopališče Sv. Križa, kjer bodo položili rajnega v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

1 Nov roman. Naš list prične prina- šati v par dneh nov roman z zelo zani- mivo vsebino, ki ga je spisal pisatelj sve- tovnega slovesa.

Politična kronika.

p Wilson drži besedo. Kot poročajo listi, stoji Wilson na načelu, da se morajo razveljaviti vse one pogodbe, ki so v na- sprtnju z njegovimi točkami in med temi pogodbami je tudi londonski dogovor. — Sonnino namerava baje odstopiti radi res- nega spora z Wilsonom, ki se je odločno

protivil italijanskim zahtevam in ni poka- zal v tej zadevi nobene odjenljivosti. Ved- no slabše jim gre.

p Wilson in Italija. Pariz, 30. janua- rja. Wilson se je dolgo časa posvetoval z italijanskim ministrskim predsednikom Orlandom in mu razložil stališče Združe- nih držav o dalmatinskem vprašanju.

p Nemci so ob kolonije. Pri mirovni konferenci so našli formulo, po kateri bo- do razdelili kolonije. Ostanjejo mednarod- ne, a upravljale jih bodo posamezne dr- žave, ker sicer kolonije same na sebi ne morejo obstati. Na ta način bodo zado- voljni vsi, pacifisti in imperialisti. Kolonije pripadejo zvezi narodov, a se vendarle v posesti držav. Sicer pa to vprašanje še ni končnoveljavno rešeno.

p Mažari so domišljavi. Ko so se v Parizu izrekli, da vsa sedanja zasedanja raznih držav ne bodo tvorila podlogo ka- ke prednosti, so se Mažari razveselili, češ: nedotakljivost Ogrske je priznana. S tem samo povedo, na katerem mestu jih še vedno čevlji žuli. Mažari so se malo naučili iz dogodkov zadnjih dni.

p Učiteljstvo nemško avstrijske repu- blike je zahtevalo, naj bo v enem razredu najvišje število 30 otrok, demokratizacijo šolskih oblasti, republikanski duh šolskih beril, ureditev plač in enako stališče učiteljc z učitelji. — Tudi pri nas bo treba kaj spremeniti.

Po svetu.

s Kaj je srbsko? »Epoha« prinaša to- le šalo: Angleško poveljstvo je videlo leta 1917., da srbski vojaki nosijo vedno več angleških plaščev, medtem ko jih Angle- žem primanjkuje. Angleški in srbski ofi- cirji so sporazumno zasedli pot, ki vodi v taborišče in prijeli prvega srbskega voja- ka z angleškim plaščem. »Kje si dobil ta plašč?« ga je vprašal srbski oficir. — »Ku- pil sem ga za 25 drahem,« je odgovoril, »od angleškega vojaka.« — »To ni res.« — »Res je!« — »Sleci ga. Državne stvari se ne smejo kupovati. To je angleško!« — Vojak je slekel plašč in nato še bluzo. — »Zakaj pa to?« — »Tudi ta je angle- ška,« je dejal in odvil gamaše ter sezul čevlje: »Vzemite še to, to je francosko!« — »In to je ameriansko,« je dejal vojak in vrgel oficirju srajco. — »To je pa za- vezniško,« je dejal, ko je zagnal zadnje kose obleke raz sebe. Stal je nag, tako kot je prišel na svet, udaril se po prsni in dejal: »To je pa srbsko!«

s O prestolonasledniku Rudolfu pri- poveduje Klotilda Benedikt v »N. W. J.«. Pisateljica je bila z Rudolfom osebno zna- na ter je veliko občevala z osebami iz njegove okolice. Rudolfa označuje kot »ženijalnega, toda razstrojenega in raz- brzdanega princa«. Pravi, da je bil princ od nekdaj skrajno nervozen in prenapet; že kot deček ni mogel spati. Ko se je ože- nil s Štefanijo, je rekel njegov najboljši prijatelj, slikar Canon: »Dali so mu igračo, ki jo bo zdrobil, a z njo tudi sebe.« Zakon je bil od prvega trenutka dalje skrajno nesrečen, ker Rudolf in Štefanija prav nič nista spadala skupaj. Ko je kmalu po po-

roki Canon naslikal Rudolfa v husarski uniformi in vprašal Klotilda Benedikt za mnenje o sliki, je le-ta vzkliknila: »Toda, mojster, kaj ste pa napravili iz svojega ljubljence — to je vendar strici (baraba), pa ne princ!« A slikar nato: »Dete, izgo- vorili ste veliko besedo tjavendan...« — Princ je živel povsem razbrzdano in se pečal z najslabšimi ženskami. V verskem oziru se je rad ponašal z brezverstvom, zato je bil pa zelo udan špiritizmu in vse- mu mogočemu praznoverju. In tega izgub- ljenca so slikali ljudstvu kot vzor, kot no- vo solnce, ki bo osrečilo državo in naro- de! Seveda moramo biti pravični in ne smemo pozabiti, da je človek to, kar vanj pčlože stariši in vzgojitelji, da raste tako, kakor mu dovoljuje ozračje, v katerem živi. In pisateljica naglaša, da je bila izbira prinčevih vzgojiteljev kar najnesrečnejša. Kako so dečka mučili, samo en zgled: »Prestolonasledniki morajo biti seveda ro- jeni junaki; nervozni deček se je pa vse- lej zdrzil, kadarkoli je slišal streljati. Njegovemu najvišjemu dvornemu mojstru, visokemu neoženjenemu aristokratu in ču- daku, je tedaj prišlo na misel, da je dal na vrhico pritrditi kroglo in jo po cele ure vihteti okoli dečkove glave. To je tra- jalo tako dolgo, dokler se princ ni prito- žil pri materi, nakar so »pedagoga« od- pustili.« — Kako zelo je duhovitega mla- dega moža morila puhloglava aristokratič- na družba, na katero je bil po svojem sta- nu navezan, pričajo besede, ki jih je izre- kel nekoč nasproti Klotildi Benedikt o ženskem študiju: »Če ženski študij ne bi imel nobene druge vrednosti, bo dosegel vsaj to, da bomo mogli z ženskami — ka- kor jaz s svojo materjo — govoriti o čem drugem nego o obleki in salonskih čen- čah.«

s Napad na uredništvo. Več sto ljudi je navalilo v Budimpešti na uredništvo »Pesti Hirlapa«, kjer so razbili vse in raz- dejali vse, blagajne so stolkli, vse vred- nosti so pokončali. To je trajalo eno uro. Šele bataljon vojaštva je napravil mir in red ter zastražil list. — »Pesti Hirlap« je bil eden najneugnusnejših mažarskih »šmo- kov«, ki je vedno zastopal protinarodno politiko, glasnik Tisze in Weckerla, de- nunciral je na vseh koncih in krajih in hujskal na vojno. Ni tedaj čuda, če je ljudstvo izvršilo obsodbo samo.

s Lakote je umrl. Kot poročajo iz Prage, so našli blizu Moravske Ostrave truplo krojaškega pomočnika Henrika Udeceka. Konstatirali so, da je umrl od lakote. Udecek je bil zadnje čase bolan in brez službe. — Vojna je končala, Ev- ropa se spravlja na noge in postavlja ru- ševine svoje razdrapane dvatisočletne kulture — tu pa umre v rodovitni deželi človek take smrti, da nas mora biti sram, ko to pišemo in beremo.

s Samoumor matere in hčere. Na Du- naju se je dovršila težka drama. V svojem stanovanju v Karlovi ulici so dobili mrtvo uradnico Marijo Kratochvil in njeno 16 let- no hčerko Karolino. Umorili sta se potom zastrupljenja s plinom. Vzrok samoumora je bila težka, neozdravljiva bolezen hčer- ke. —

Ugrabljena dediščina.

Kriminalen roman. Napisal Rihard Dallas.

(Dalje.)

Medtem sem poslal enega detektiva v Buffalo, da izve, kaj je Van Bult ondi delal. Ta mi je naznanil, da je prišel Van Bult popoldne v Buffalo, opravil nek opravke in se naslednjega dne vrnil v Njujork.

Van Bultova dejanja so bila tedaj popolnoma razjasnjena in bil sem prepričan o njegovi nedolžnosti.

Zdaj sem se začel baviti z Litelom. On se je poslovil od gospoda Dallasa v oni noči malo pred eno uro na trgu Madison in šel v peti prehod. Pred Coronerom je izjavil, da je šel v hotel »Terasse«. Najprej se je bilo treba prepričati o resničnosti te trditve. Zato sem šel v hotel in izprašal vratarje. Tu sta bila nameščena dva, ki sta se menjala v nočni službi ob eni uri in pol. Litel ni prišel v hotel tedaj, ko je stražil prvi vratar, ampak kakih 20 minut potem, ko je bil drugi vratar na straži. Na ta način je prišel v hotel ob tri četrt na dve. Na ta način je pretekla ena ura med časom, ko se je Litel poslovil od Delasa in med časom, ko je prišel od prenočišče. Radi te okolnosti je bilo zelo neverjetno, da bi se bil vrnil naravnost domov, a še vse to bi ne bilo važno, če bi mu ne mogli dokazati, da se je nahajal v bližini Hvajtove hiše. Bilo je jasno, da sem moral najti očitvidce ali dokazati na kak drug način prisotnost Litela na licu mesta. Ura, ki je pretekla od slovesa na trgu do povratka v hotel, ni zadostovala, da bi se bil povratil v Hvajtovo hišo, če ni rabil hitrejšega sredstva razen svojih nog. V tem slučaju se je moral voziti z mestno železnico ali s kočijo. Prvo je bilo verjetneje in se je dalo lažje dokazati, zato sem poskusil to. Dognal sem, da se je v oni noči, ko se je izvršil Hvajtov umor, peljal neki človek v svetlem plašču, kot ga je nosil Litel, proti severni smeri na kolodvor v osemnajsti ulici. To mi je povedal nočni stražnik na kolodvoru, ki mu je menjal bankovec za pet rubljev, da je mogel plačati voznino. To ni bilo dovolj, da se dokaže, če je bil res Litel. Ostajalo mi je še eno sredstvo. Če je bil ta človek Litel, je moral izstopiti na kolodvoru blizu hotela. In res je izstopil Litel v oseminpetdeseti ulici. Nočni stražnik na kolodvoru ga je spoznal in ogovoril. Tedaj sem ugotovil njegovo prisotnost na štirih mestih v eni uri: na trgu Madison malo pred eno uro; na kolodvoru v 18 ulici ob eni in pol; v 38. ulici deset minut pozneje; ob tri četrt na dve pa v hotelu. Izračunal sem njegovo pot tako-le: Pol ure je rabil, da je prišel s trga Madison v osemnajsto ulico. Od tu je imel v Hvajtovo hišo pet minut, kjer je ostal deset minut, ostalih petnajst minut je rabil do Belle Stantonove in od tu na kolodvor.

Vse to se je vršilo naglo in Litel je človek, ki odloča naglo. Moram pripomniti, da sem računil nekaj časa za prihod k Belli Stantonovi, zakaj plašč ni mogel drugi očistiti tja, nego morilec.

Človek, ki ga je videl redar iziti iz Hvajtove hiše ob četrt na dve ponoči, ni

bil Hvajt, ampak morilec, ki je vzel Hvajtov plašč in kapo, da bi ga ne spoznali. Tudi čas se strinja popolnoma: četrt na dve; po mojem računu je moral biti ta čas Litel tam. Treba je bilo dognati še eno točko.

Če je moja domneva prava, da je bil oni človek, ki je prišel preoblečen iz Hvajtove hiše in nesel plašč k Stantonovi, Litel, tedaj je vprašanje, kako je prišel ta človek v hišo. To se je moralo zgoditi po posredovanju Belle Stantonove, s katero se je poznal.

To sem izvedel od nje, da ima Litel ključ od hiše, kjer stanuje ona. Ko jo je spremil nekoč z neke večerje, jo je zaprosil za ključ, da odpre vrata, a ga potem ni vrnil. To je bilo nekaj dni pred umorom. Če ima še ta ključ, tedaj je jasno, kako je prišel v njeno hišo. S pomočjo tega dejstva sem dognal vse.

Nisem mogel nikogar obdolžiti hudodelstva naravnost, a doznal sem:

1. da je Litel napačno navedel pot, po kateri je šel domov.

2. da je bil v bližini mesta, kjer se je izvršil zločin in blizu kraja, kjer je bil plašč;

3. da je potreboval pol ure, da je prehodil to pot, ki je kratka in se je moral tedaj neke zadržati.

Nadalje je še mnogo podrobnosti pri zločinstvu, ki se dajo razjasniti samo, če je storil hudodelstvo Litel:

1. Zločinec je dobil vstop v Hvajtovo stanovanje, četudi se vrata zaklepajo pravilno; Litel je bil ono noč ondi in je imel priliko, da je uredil tako, da so se lahko vrata odprla tudi od zunaj.

2. Če ni pustil Hvajt plašča pri gospodični Stantonovi, tedaj je to storil zločinec; jasen namen pa je bil, da vzbudi sum, da je to storil Hvajt; a to zopet izdaja človeka, ki je dobro poznal Hvajtovo navado.

3. Če na odhodu v oni noči ni nosil plašča in kape Hvajt, tedaj je to nosil zločinec, ali kapa se je zjutraj zopet našla pri Hvajtu. Zločinec je moral tedaj nesti kapo nazaj. Litel je bil ono jutro na mestu dejanja blizu divana, za katerim se je potem našla kapa.

Tako govori mnogo okolnosti proti Litelu, a s tem še ni dokazano dejanje samo in še ne vemo vzroka temu dejanju.

Da pa najdemo ta vzrok pri človeku, kot je Litel, je bilo treba, da dobimo vpogled v Hvajtovo življenje in njegova dejanja, zakaj ta vzrok ni mogel biti navadnega značaja. Kot so pričali pred sodnijo, je bil Hvajt radi neke stvari vznemirjen in je moral biti nekdo vpleten v to zadevo. Dejstvo, da se je smatral Hvajt nasproti Wintersu za dolžnika, in pa da ga je Hvajt imenoval za svojega dediča, da popravi storjeno zlo, je pričalo, da mora ležati v oporoki jedro tajnosti. Na vsak način je bilo čudno, da bi oče vse zapustil svojemu nečaku, svojemu sinu pa nič. Odločil sem se, da ogledam okolnosti, v ka-

terih je nastala oporoka Wintersovega očeta, natančneje. Oporoka je bila napisana na smrtni postelji, podpisala sta jo neki sluga in bolniška strežnica. Poiskal sem slugo in strežnico, da sem izvedel sledeče:

V jutro istega dne, ko je umrl, je delal bolnik, Wintersov oče Hvajtu, da mu zapusti deset tisoč dolarjev in naj pokliče odvetnika Diksona in Browma. Hvajt je odšel in se povrnil z Litelom.

Strežnica je slišala, da je vprašal bolnik Hvajta, čemu ni pripeljal njegove odvetnike, a ta je odgovoril, da jih ni doma. Zdaj je naznanil bolnik svojo poslednjo voljo, glas mu je bil slab, ves se je tresel, da strežnica ni mogla razumeti niti besede. Nato sta šla Litel in Hvajt v knjižnico, kjer sta sestavila oporoko; ko sta prišla nazaj, sta jo prebrala. Strežnica je slišala, da je zapustil nečaku Hvajtu deset tisoč dolarjev. Ona ne ve nič o tem, da bi stalo v oporoki, da je zapustil sto-tisoč dolarjev. Kasneje ni niti mislila na to, niti ni slišala govoriti o tem. Poiskal sem odvetnika Diksona in Browna, ki sta dejala, da jima je Hvajt drugo jutro izročil oporoko, in da isti dan nista bila odsotna.

Aprovizacija.

a **Krušna komisija** bodo uradovale v petek 1. januarja od 8. do pol 1. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za kruh in pecivo. Kdor ne more sam h komisiji, naj komu drugemu izroči svojo legitimacijo, ker se zamudnikom ne bodo izdajale karte na magistratu. Sicer bi bilo za stranke najbolje, če bi prišla za celo hišo le ena stranka po izkaznice, ker bi se s tem strankam in komisijam prihranilo precej časa.

a **Raztopljen jedilni loj za V. okraj.** Mestna aprovizacija bo oddajala loj za peti okraj na rumena nakazila za mast v petek, dne 31. t. m. pri Mühleisnu. Določen je tale red: Dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 180, od 9. do 10. ure št. 181 do 360, od 10. do 11. ure št. 361 do 540, od 2. do 3. ure št. 541 do 720, od 3. do 4. ure št. 721 do 900, od 4. do 5. ure št. 901 do konca. Vsaka stranka dobi po pol kilograma jedilnega loja, kilogram stane 12 K.

a **Raztopljen jedilni loj za VI. okraj.** Mestna aprovizacija bo oddajala loj za VI. okraj na rumena nakazila za mast v soboto, dne 1. februarja pri Mühleisnu. Določen je tale red: Dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 160, od 9. do 10. ure št. 161 do 320, od 10. do 11. ure št. 321 do 480, od 2. do 3. ure št. 481 do 640, od 3. do 4. ure št. 641 do 800, od 4. do 5. ure št. 801 do konca. Vsaka stranka dobi po pol kilograma jedilnega loja, kilogram stane 12 K.

a **Meso na rdeče izkaznice B** bo delila mestna aprovizacija v petek, dne 31. t. m., in v soboto, dne 1. februarja v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: V petek, dne 31. t. m. popoldne od 3. do pol 4. ure št. 1 do 200, od pol 4. do 4. ure št. 201 do 400, od 4. do pol 5. ure št. 401 do 600, od pol 5. do 5. ure št. 601 do 800, od 5. do pol 6. ure št. 801 do 1000. — V soboto, dne 1. februarja popoldne od 1. do pol 2. ure št. 1001 do 1200, od pol 2. do 2. ure št. 1201 do 1400, od 2. do pol 3. ure št. 1401 do 1600, od pol 3. do 3. ure št. 1601 do 1800, od 3. do pol 4. ure št. 1801 do 2000, od pol 4. do 4. ure št. 2001 do 2200, od 4. do pol 5. ure št. 2201 do 2400, od pol 5. do 5. ure št. 2401 do konca.

(Dalje.)

Izdajatelj konsorcij »Večernega lista«.

Odgovorni urednik Viktor Cenčič.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.